

คำถามที่พบบ่อย (Frequently Asked Questions)

๑. การประสานความร่วมมือของศาลไทยใช้ระเบียบราชการข้อใด หากไม่มีความตกลงทางศาลโดยเฉพาะจะขอความร่วมมือได้หรือไม่อย่างไร

- ปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมไม่มีระเบียบเรื่องนี้โดยเฉพาะ แต่ศาลยึดถือหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศในการขอและให้ความร่วมมือทางศาล

- หลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติสรุปได้ว่า แม้ไม่มีความตกลงระหว่างกันเป็นพิเศษ การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องใดๆ สามารถกระทำได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ ดังนั้น ศาลไทยสามารถขอความร่วมมือทางศาลไปยังประเทศใดๆ ก็ได้ แต่จะดำเนินการได้หรือไม่ ต้องเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่รับคำร้องขอ

๒. ต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง หากคู่ความประสงค์จะส่งเอกสาร เช่น หมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้แก่จำเลยที่มีภูมิลำเนาอยู่ ณ ต่างประเทศ

- ต้องดำเนินการทางเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วน ดังนี้

๑. ศาลต้องจัดทำหนังสือร้องขอ (Letter of Request) เป็นหนังสือราชการภายนอกภาษาอังกฤษ ลงนามโดยอธิบดีผู้พิพากษา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรือผู้ทำการแทน แล้วแต่กรณี พร้อมประทับตราศาล (ตัวอย่างหนังสือร้องขออยู่ในคู่มือตุลาการส่วนภาคผนวก) และต้องจัดทำหมายเรียก (ต้นฉบับ) จำนวนอย่างละ ๓ ฉบับ

๒. คู่ความต้องจัดทำสำเนาคำฟ้อง สำเนาคำสั่งศาล (ขอคัดจากศาล) และสำเนาเอกสารท้ายฟ้องที่ประสงค์จะส่งไปด้วย โดยต้องรับรองสำเนาเอกสารด้วยข้อความว่า “Certified True Copy” ลงลายมือชื่อผู้รับรอง พร้อมระบุฐานะของผู้รับรองทุกฉบับ และในกรณีส่งประเด็นไปสืบพยาน ต้องจัดทำประเด็นคำถามด้วย จำนวนอย่างละ ๓ ชุด

๓. คู่ความต้องจัดทำคำแปลหมายเรียกและเอกสารในข้อ ๒. เป็นภาษาราชการของประเทศที่รับคำร้องขอ หรือภาษาอังกฤษ แล้วแต่กรณี โดยต้องรับรองการแปลด้วยข้อความว่า “Certified True and Correct Translation” หรือเป็นข้อความในทำนองเดียวกัน ลงลายมือชื่อผู้รับรอง พร้อมระบุฐานะของผู้รับรอง ทุกหน้า ทุกฉบับ จำนวนอย่างละ ๓ ชุด

๓. การแปลเอกสารสามารถจัดทำเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกกรณีหรือไม่

- การแปลเอกสารเป็นภาษาอังกฤษ เป็นแนวปฏิบัติในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศโดยทั่วไป แต่มีบางประเทศที่กำหนดให้เอกสารประกอบการขอความร่วมมือเป็นภาษาราชการเท่านั้น เช่น ประเทศญี่ปุ่น (ต้องแปลเป็นภาษาญี่ปุ่น) ใต้หวัน (ต้องแปลเป็นภาษาจีนกลาง) เปรู (ต้องแปลเป็นภาษาสเปน) สวีเดน (ต้องแปลเป็นภาษาสวีดิช) เป็นต้น โดยพิจารณาตามหนังสือเวียนของสำนักงานศาลยุติธรรม

- ตามปกติหนังสือร้องขอ (Letter of Request) ไม่ต้องทำคำแปล แต่มีบางประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น จะต้องทำคำแปลเอกสารทั้งหมดเป็นภาษาญี่ปุ่น ประเทศออสเตรเลีย และเยอรมัน จะต้องทำคำแปลเอกสารทั้งหมดเป็นภาษาเยอรมัน

๔. มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการประสานความร่วมมือทางศาลหรือไม่ หากมีจะชำระได้อย่างไร

- การประสานความร่วมมือฯ ในคดีแพ่ง ระหว่างประเทศที่มีความตกลงทางศาลระหว่างกัน จะไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เว้นแต่บางกรณี เช่น ค่าป่วยการในการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ

- เรื่องค่าใช้จ่ายในการประสานความร่วมมือฯ ในคดีแพ่ง ผ่านวิถีทางการทูต จะใช้หลักดำเนินการให้ก่อน และจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในภายหลัง โดยผ่านผู้ประสานงานกลาง เว้นแต่การส่งเอกสารไปยังสหรัฐอเมริกา ต้องแนบตราพดท์ จำนวน ๙๕ เหรียญสหรัฐ ส่งจ่าย Process Forwarding International ไปพร้อมคำร้องขอด้วย และกรณีการส่งไปประเทศแคนาดาในบางรัฐอาจต้องแนบตราพดท์เป็นค่าใช้จ่ายไปพร้อมกับเอกสารด้วยเช่นกัน

- การประสานความร่วมมือฯ ในคดีอาญา โดยปกติจะไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

๕. ปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทยได้กำหนดวิธีการส่งคำคู่ความไปต่างประเทศกี่วิธี และวิธีใดบ้าง

- มี ๓ วิธี ได้แก่ ผ่านข้อตกลงระหว่างประเทศ ผ่านวิถีทางการทูต และผ่านวิธีไปรษณีย์ด่วนพิเศษระหว่างประเทศ

๖. ประเทศไทยมีข้อตกลงระหว่างประเทศทางการศาลในคดีแพ่งกับประเทศใดบ้าง

- มี ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย สเปน จีน ออสเตรเลีย และเกาหลีใต้

๗. การประสานความร่วมมือทางศาลในคดีแพ่งและคดีอาญาของประเทศไทย ใครเป็นผู้ประสานงานกลาง

- ผู้ประสานงานกลางมีหน้าที่ประสานงานในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ เพื่อพิจารณาว่าจะสามารถประสานความร่วมมือได้หรือไม่
- ผู้ประสานงานกลางเรื่องความร่วมมือทางศาลในคดีแพ่ง ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม ส่วนในคดีอาญา อัยการสูงสุดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายคือผู้ประสานงานกลาง (ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕)

๘. คำว่าการประสานงานผ่านวิถีทางการทูตคืออะไร

- วิถีทางการทูต คือ ช่องทางในการติดต่อกันระหว่างรัฐ โดยผ่านทางสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ สำหรับการประสานความร่วมมือทางศาลผ่านวิถีทางการทูต จะใช้ในการประสานงานกับประเทศซึ่งไม่มีความตกลงทางศาลกับประเทศไทย เป็นการประสานงานที่ต้องผ่านหลายหน่วยงานจึงทำให้ใช้เวลานาน

๙. เพราะเหตุใดศาลจึงต้องจัดเตรียมหนังสือร้องขอ (Letter of Request) สำนักงานศาลยุติธรรมในฐานะผู้ประสานงานกลางไม่ออกหนังสือเอง

- ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศหน่วยงานใดจะเป็นผู้ออกหนังสือร้องขอก็ได้ระหว่างศาลและผู้ประสานงานกลาง แต่แนวปฏิบัติในคู่มือตุลาการส่วนภาคผนวกได้กำหนดให้ศาลเป็นผู้จัดทำ

๑๐. เพราะเหตุใดหนังสือร้องขอ (Letter of Request) ต้องทำเป็นภาษาอังกฤษ ศาลจัดทำเป็นภาษาไทยและให้คู่ความแปลเป็นภาษาอังกฤษได้หรือไม่

- ตามแนวปฏิบัติในคู่มือตุลาการส่วนภาคผนวกได้กำหนดให้ทำเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

๑๑. บุคคลใดบ้างที่สามารถลงลายมือชื่อรับรองสำเนาเอกสารหรือรับรองการแปลได้

- ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อรับรองสำเนาเอกสาร ได้แก่ ทนายความหรือตัวความ ส่วนการรับรองการแปล ได้แก่ ผู้แปล ทนายความ หรือตัวความ

๑๒. กรณีไม่ได้แปลเอกสารเป็นภาษาอังกฤษ สามารถรับรองการแปลด้วยข้อความว่า “Certified True and Correct Translation” ได้หรือไม่

- สามารถใช้ข้อความดังกล่าวเพื่อรับรองการแปลได้ แม้ว่าเอกสารคำแปลจะไม่ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษก็ตาม

๑๓. การร้องขอความร่วมมือทางการศาลไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน เขตบริหารพิเศษฮ่องกง เขตปกครองพิเศษมาเก๊า และได้หวัน มีแนวปฏิบัติเหมือนกันหรือไม่

- สาธารณรัฐประชาชนจีนมีความตกลงทางศาลในคดีแพ่งกับประเทศไทยภายใต้ความตกลงฯ คำแปลเอกสารสามารถทำเป็นภาษาอังกฤษได้ การประสานความร่วมมือกระทำโดยผ่านผู้ประสานงานกลาง

- แม้ว่าฮ่องกงและมาเก๊าจะถือเป็นส่วนหนึ่งของจีน แต่ไม่อยู่ภายใต้ความตกลงฯ ไทย-จีน ดังนั้น จึงต้องประสานงานผ่านวิถีทางการทูต และทำคำแปลเอกสารเป็นภาษาอังกฤษได้

- สำหรับไต้หวัน ต้องประสานงานผ่านวิถีทางการทูต แต่ต้องทำคำแปลเอกสารเป็นภาษาจีนกลางเท่านั้น

๑๔. การงที่ศาลจะออกหมายเรียกไปยังบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศจะกระทำได้ตามปกติหรือไม่

- บุคคลในคณะทูตต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ทางทูต/ทางกงสุล จะได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต/ทางกงสุล จากอำนาจรัฐและกระบวนการยุติธรรมของไทย ตาม พ.ร.บ. เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. ๒๕๒๗ และ พ.ร.บ. เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางกงสุล พ.ศ. ๒๕๔๐ ศาลไม่สามารถออกหมายเรียกบุคคลดังกล่าวเพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีไม่ว่าในฐานะคู่ความหรือพยานบุคคล บุคคลเช่นว่านั้นจะเข้ามาในคดีได้ก็ต่อเมื่อได้สละเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเสียก่อน ซึ่งศาลต้องประสานมายังสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อขอความร่วมมือไปยังกระทรวงการต่างประเทศให้สอบถามไปยังสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลต่างประเทศ จะยอมสละเอกสิทธิ์และความคุ้มกันหรือไม่เสียก่อน การที่ศาลออกหมายเรียกบุคคลที่มีเอกสิทธิ์โดยไม่สอบถามก่อนนั้น ถือเป็น การประสานงานที่ผิดช่องทางและไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศ

๑๕. หนังสือรับรองการส่งเอกสาร (Certificate) คืออะไร ใช้ในกรณีใดบ้าง

- หนังสือรับรองการส่งเอกสาร (Certificate) เป็นหนังสือที่จัดทำโดยสสารไทย เฉพาะกรณีดำเนินการส่งเอกสารให้ตามที่ศาลต่างประเทศร้องขอ เพื่อแจ้งผลการดำเนินการ (ตัวอย่างหนังสือรับรองการส่งเอกสาร (Certificate) อยู่ในคู่มือตุลาการส่วนภาคผนวก) โดยต้องจัดทำเป็นภาษาอังกฤษ ลงนามโดยอธิบดีผู้พิพากษา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรือผู้ทำการแทนแล้วแต่กรณี พร้อมประทับตราศาล ส่วนการให้ความร่วมมือทางการศาลโดยประการอื่น เช่น การสืบพยาน ไม่ต้องจัดทำ Certificate ส่งไปแต่รายงานกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวกับการสืบพยานเท่านั้น